

Innst. S. nr. 123

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra Stortingets presidentskap

Dokument nr. 8:5 (2003-2004)

Innstilling fra Stortingets presidentskap om forslag fra stortingsrepresentantene Ågot Valle og Trine Skei Grande om registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Det utarbeides forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av seg selv eller andre for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling."

Ifølge premissene har lobbyvirksomhet blitt en stadig viktigere del av politiske beslutningsprosesser, noe som har både positive og negative sider. Det politiske systemet er under stadig økende press av sterke profesjonsinteresser, ulike former for organiserte særinteresser og maktkonsentrasjon i næringslivet. Utstrakt lobbyisme vil gi størst påvirkningskraft til økonomisk sterke og velorganiserte særinteresser på bekostning av andre viktige interesser, noe som er uheldig sett fra et demokratisk synspunkt og kan skape mistro til hele det politiske systemet. Større åpenhet rundt lobbyisters virksomhet vil være et godt bidrag til å bedre innsynet i viktige deler av den politiske beslutningsprosessen. Både Europaparlamentet og Kongressen i USA har systemer for registrering av lobbyister.

TIDLIGERE BEHANDLING I STORTINGET

I Dokument nr. 8:31 (2000-2001) fra Lars Sponheim og Gunnar Kvasheim ble det i punkt 2 fremmet forslag med lignende ordlyd som det foreliggende forslaget. I det tidligere forslaget het det "på vegne av en organisert interesse", mens det i det nye forslaget heter "på vegne av seg selv eller andre".

I Innst. S. nr. 284 (2000-2001) foreslo Presidentskapet tatt inn i Stortingets forretningsorden regler om at

komitéhøringer som hovedregel skal være åpne, og at innkalling til alle komitémøter skal inneholde dagsorden og kunngjøres før møtet ved oppslag i stortingsbygningen. I brev 5. mars 2001 til komiteene ba Presidentskapet om at innkalling til komitémøter med dagsorden gjøres offentlig kjent ved oppslag på gangen utenfor komitérommet samt utlegging på Ekspedisjonskontoret. Videre uttalte Presidentskapet at den offentlige møteinnkallingen med dagsorden skal inneholder opplysninger om høringer og om hvem som skal møte til høring. I brev 1. februar 2002 til komiteene gjentok Presidentskapet denne anmodningen og presiserte at den gjelder både åpne og lukkede høringer. I tillegg ba Presidentskapet om at åpne høringer blir kunngjort elektronisk på Internett, med de samme opplysningene.

I Innst. S. nr. 284 (2000-2001) fant et samlet Presidentskap ikke grunn til å foreslå innført en ordning med registrering av lobbyister som oppsøker Stortinget. Presidentskapet fant at kunngjøring om hvem som møter til komitéhøringer, ivaretar en del av intensjonene i forslaget i Dokument nr. 8:31 (2000-2001). Videre viste Presidentskapet til at flere åpne komitéhøringer vil bidra til å synliggjøre interesseorganisasjoners og lobbyisters virksomhet overfor Stortinget. Ved behandlingen i Stortinget 11. juni 2001 ble det ikke tatt opp forslag om bifall av denne del av forslaget i Dokument nr. 8:31 (2000-2001).

PRESIDENTSKAPETS MERKNADER

Presidentskapet viser til at opplysninger om hvem som møter til høring i komiteene, og i hvilke saker, blir offentlig tilgjengelige gjennom kunngjøringene av komitéhøringene. Skriftlige henvendelser til Stortinget, herunder til komiteene, blir registrert i Stortingets journal, og journalinnføringene med tilhørende dokumenter er som hovedregel offentlig tilgjengelige etter reglene om dokumentoffentlighet for Stortinget. Det som ikke er offentlig tilgjengelig, er opplysninger om muntlige eller skriftlige henvendelser til stortingsrepresentantene, partigruppene og ansatte i gruppene.

Presidentskapets flertall, alle unntatt medlemmet Ågot Valle, er - i likhet med Presidentskapet i forrige periode - av den oppfatning at en del av de gode intensjonene om åpenhet rundt organisasjoners og særinteressers påvirkning av beslutningsprosessen i Stortinget, blir ivaretatt av kunngjøringene om hvem som møter til komitéhøringer, av åpne komitéhøringer og av at de fleste brev til komiteene er offentlige. Flertallet viser til at den foreslåtte registreringen ikke vil kunne omfatte skriftlige henvendelser, telefonsamtaler eller kontakter utenfor Stortinget. Utfra en totalvurdering finner flertallet det på denne bakgrunn tvilsomt om forslaget kan anses som et egnet virkemiddel for å ivareta de bakenforliggende hensynene. Videre viser flertallet til at forslaget forutsetter vanskelige avgrensninger når det gjelder hvem som skal registreres. Verken parlamentene i de andre nordiske landene eller det britiske Underhuset registrerer lobbyister. Europaparlamentet og Kongressen i USA har registreringsordninger, men forholdene der er på flere måter svært forskjellige fra Stortinget, bl.a. ved antallet lobbyister.

Under henvisning til dette går flertallet inn for at forslaget ikke blir bifalt.

Presidentskapets medlem Ågot Valle viser til at hensikten bak forslaget er å øke åpenheten rundt hvem som er premissleverandører for de beslutningene som stortingspolitikere tar. Mens Regjeringas forslag vanligvis fremmes etter åpne, brede høringsprosesser, er det ikke den samme åpenheten rundt Stortingets arbeid fram til vedtak.

Dette medlem vil peke på at en må skille mellom de formelle påvirkningsformene til beslutningsprosessen i Stortinget og de uformelle påvirkningsformene til beslutningsprosessen i Stortinget, når en skal diskutere behovet for en registreringsordning av lobbyister. De formelle påvirkningsformene for organisasjoner og særinteresser til beslutningsprosessen i Stortinget er i hovedsak lagt til komiteene og deres arbeid med behandlingen av saker. Dette medlem mener åpenhet rundt disse prosessene er godt ivaretatt som flertallet viser til. Dette medlem vil imidlertid peke på at det i dag ikke finnes noen åpenhet rundt de uformelle påvirkningsformene til beslutningsprosessen i Stortinget. Dette er når særinteresser eller organisasjoner tar direkte kontakt med beslutningstakerne enten forut for eller under en behandling av en sak eller spørsmål i Stortinget. Med direkte kontakt, eller direkte påvirkning, menes at særinteresser eller organisasjoner tar direkte kontakt med beslutningstakerne - per brev, telefon eller gjennom møter. Dette medlem vil her vise til at omsetningen av profesjonelle lobbytjenester økte gjennom hele 1990-tallet og at nivået på omsetningen var mellom 200 og 400 mill. kroner ved århundreskiftet. Dette medlem vil også vise til en undersøkelse gjennomført av Makt- og demokratiutredningen (rapport nr. 70, juni 2003) som viser at norske stortingsrepresentanter oppfatter profesjonelle lobbyisters innfly-

telse som relativt stor i de sakene hvor profesjonelle lobbyister har vært engasjert. Dette medlem vil også vise til at i samme undersøkelse mener over fire femtedeler av stortingsrepresentantene at profesjonell lobbyisme bør synliggjøres. Dette medlem vil hevde at disse forholdene aktualiserer behovet for en registreringsordning av lobbyister, og viser for øvrig til forslagsstillernes bakgrunn for saken.

Dette medlem er enig at en registreringsordning ikke kan omfatte telefonsamtaler eller møter utenfor Stortinget, men dette medlem mener dette ikke kan benyttes som argument mot mindre åpenhet rundt slike påvirkingsformer. Dette medlem mener målet bør være full åpenhet om hvem som påvirker beslutningstakerne i den grad en kan finne hensiktsmessige ordninger. Dette medlem vil her vise til at det eksisterer slike ordninger i Europaparlamentet og Kongressen i USA. Dette medlem vil også påpeke at i dag må alle som besøker Stortinget registreres med eget navn og navn på den som besøkes. En utvidelse av denne registreringsordningen til også å gjelde organisasjon/firma, formål med besøket og eventuelt hvem personen representerer, vil være et supplement til dagens registrering, som ved offentlighet bidrar til mer åpenhet rundt behandlingen av saker i Stortinget. Dette medlem mener at all form for besøk til representanter hvor hensikten er påvirkning av en sak, skal registreres i dette registret. Dette betyr i praksis at ordførere, representanter fra organisasjoner, representanter fra informasjonsbyråer eller andre som ønsker å oppnå en ikke-institusjonalisert direktekontakt med politikere med den hensikt å påvirke offentlige beslutninger, må registreres.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

"Det utarbeides forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av seg selv eller andre for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Presidentskapets medlem Ågot Valle:

Det utarbeides forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av seg selv eller andre for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling.

PRESIDENTSKAPETS TILRÅDING

Presidentskapet har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:5 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Ågot Valle og Trine Skei Grande om registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget - bifalles ikke.

Oslo, i Stortingets presidentskap, den 12. februar 2004

Jørgen Kosmo

Ågot Valle

Inge Lønning

Odd Holten

Lodve Solholm

Berit Brørby